

MESLEK SEÇİMİ

Mesleklerin incelenmesi ve meslekler hakkındaki bilgilerin bireylere verilmesi oldukça kapsamlı ve türlü tekniklerin kullanılmasını gerektiren sürekli bir iştir.

Humphreys ve arkadaşları, mesleklerin incelenmesinde cevaplandırılması gereken soruları şöyle sıralamışlardır:

1. Mesleğin esasını oluşturan işin özelliği nedir?
2. Meslekte hangi yetenekler gereklidir?
3. Mesleğin gerektirdiği eğitim düzeyi nedir?
4. Mesleğe giriş koşulları nelerdir?
5. Mesleğe giriş için belli bir sınırlama var mıdır?
6. Çalışma koşulları nelerdir?
7. Meslekte personel ihtiyacı ve personel alma ihtiyacı nedir?
8. Mesleğin gelir durumu nasıldır?
9. Meslek genel olarak yaşam boyu sürecek bir meslek niteliğinde midir?

Her meslek için bu incelemenin yapılmadığı durumlarda birbirine yakın meslekler bir arada gruplanıp, gerekirse alt gruplara ayrılıp bu inceleme gruplarına göre yapılabilir. Örneğin, sosyal bilimler, fen bilimleri, teknik bilimler, sağlık bilimleri, temel bilimler gibi meslekler gruplanabilir ya da bunların altında alt gruplar oluşturulabilir.

Her lise öğrencisi kim bilir kaç kere geleceği hakkında "Liseyi bitirince..." diye başlayan planlar yapmış ya da kurmuştur. Bu geleceğe ait beklentileri; toplumun, bütün kurum ve olanakları ile desteklemesi, yöneltmesi ve öğrencileri gerçekçi planlarına ulaştıracak şekilde hazırlaması gerekmektedir.

Liselerimizdeki öğrencilerin, seçmeleri söz konusu olan meslekleri, hatta öğrenim kurumlarındaki değişik temel ve uygulamalı bilimlere ait bölümleri ve onların fonksiyonlarını bilmedikleri ve öğrenme olanaklarının kısıtlı olduğu bir gerçektir.

Bir meslek seçmek insanın hayatında verdiği önemli kararlardan birisidir. Bu karar yerinde ve zamanında olduğu oranda geleceğe güven ve umutla bakmak olacaktır.

Biliyoruz ki, herkes bir işe sahip olma ihtiyacı duyar. Genç yaşlarda bu ihtiyaç daha fazla hissedilmektedir. Onun içindir ki, lise son sınıfına geçmiş ve üniversiteye girme hazırlığı içinde olanların kendi aralarında ve büyükleri ile ilgili olan tartışmaları çoğunlukla meslek seçme konusu üzerinde olmaktadır. Bu dönemde "Hangi fakülteye girsem acaba?", "İstedğim fakülteye girebilecek miyim?", "Üniversiteye giremezsem ne yapacağım?"

Bu ihtiyaç yani bir işe sahip olma ve çalışma ihtiyacı neden ortaya çıkar? Önce bu soruya yanıt arayalım. İlk görülen ve ileri sürülen neden, bireyin para kazanmak suretiyle yaşamını devam ettirebilme sürecidir. Bu kısmen doğrudur. Ama acaba yalnızca bu neden bizi bir meslek seçmeye yöneltir mi? Çünkü yalnızca bu işe, o zaman varlıklı kimselerin bir mesleğe sahip olma ve çalışma ihtiyaçlarının olmaması gerekirdi. Halbuki bu ihtiyaç evrenseldir. Bu konuda batı ülkelerinde yapılan bir araştırmada bilgilerine başvuru dört yüz kişiye sorulan "Elinize yaşamınızı sürdüreceğiniz bir para geçse yine de çalışmak ister misiniz?" sorusuna verilen yanıtlar şöyledir:

Çalışmaya devam ederim 314 Kişi

Çalışmam 79 Kişi

Yanıt vermek istemeyenler 7 Kişi

Toplam 400 Kişi

Görüyoruz ki, parası olsa bile, insanların önemli bir kısmı çalışmak istemektedir. O halde para kazanma dışında başka nedenler olduğunu dikkate alan araştırmacılar, bu konuya da değinmiş ve çalışmak isteyen 314 kişiye "Niçin çalışmak istersiniz?" sorusunu yöneltmişlerdir. Alınan yanıtlara baktığımızda:

Çalışmaktan zevk alırım 27 Kişi

Başka İnsanlarla İlişki Kurarım 46 Kişi

Yararlı Hissederim Meşgul olurum 97 Kişi

Kendime Saygı Duyarım 46 Kişi

Sağlıklı Olurum 30 Kişi

Diğer 48 Kişi

Gördüğümüz gibi, insanlar yalnızca kalmamak, başkaları ile birlikte olmak, ilişki kurmak ve bir işle uğraşmak gibi kendi kendilerini tatmin yönündeki nedenler yüzünden çalışmak ihtiyacı içindedir. Bu sonuçların ülkemiz içinde büyük ölçüde doğru olduğunu kabul etmek mümkündür.

Sonuç olarak, bir işte çalışmak, diğer bir deyimle bir mesleğe sahip olmak, benliğini tatmin ve geliştirme, bireyin ekonomik anlamda varlığını devam ettirebilmesi yanında, ona özellikle kendi kendini tatmin etmesi yanında bir çok alanlarda uyum kolaylığı sağlamış olmaktadır. Önemli bir kararı rastlantılara bırakmanın olumsuz sonuçları da açıktır. O halde, meslek seçme durumunda olan bir genç, "Ülkemiz koşulları içinde nasıl hareket etmelidir?" gibi önemli bir soruya cevap bulmak gerekmektedir.